

LÅSBY SØPARK

Det første klimasikringsprojekt
i Danmark med fuld borgerinddragelse

Skanderborg
kommune

skanderborg
forsyningsvirksomhed a/s

INVOLVERING OG SAMARBEJDE SKABER UNIKKE KLIMATILPASNINGSLØSNINGER

Processen – sådan blev Låsby Søpark til

” Låsby er udvalgt af Skanderborg Kommune og Skanderborg Forsyningsvirksomhed til at være foregangsby for klimasikring. Vi skal forbedre kloakken, og samtidig vil vi bruge de øgede regnmængder til at skabe grønne rekreative oaser, der skaber værdi i Låsby. Vi vil gerne have jeres idéer til de nye rekreative områder. Det er derfor vi er her i aften.”

Sådan lød oplægget til borgerne i Låsby, der var mødt talstærkt op i Låsby-hallen i april 2013. Det var det andet møde og borgerne var allerede dybt engagerede. Forud for mødet var der blevet gennemført en interessentanalyse og en række interviews. Her satte både lokale borgere, repræsentanter fra byens virksomheder, skolen, plejecentret, hallen, foreninger og politikere ord på situationen og oplevelsen af Låsby.

” Låsby er sådan lidt sovebyagtigt, der sker sgu ikke så meget. Man render rundt og passer sig selv og nogle gange passer man også hinanden, hvis det skulle være sådan. Der sker ikke rigtig så meget.”

– borger i Låsby

” Det er også derfor at busruterne her fra Låsby bliver brugt utrolig meget, fordi der er så mange, der tager ud af byen. Der er ikke så mange der kommer ind.”

– borger i Låsby

Projektgruppen var gået anderledes til værks og havde til mødet udarbejdet flere små film, som skulle kommunikere visionen for Låsby-projektet, og hvilken forskel et gentænkt klimatilpasningsprojekt kunne gøre for byen. En af filmene var en række interviews med tilfældige forbipasserende på gågaden i Aarhus, som blev spurgt, hvad de forbandt med Låsby. Svaret var "et hul i jorden". Det med hullet i jorden skulle senere blive til byens fordel, for det var her regnvandet endte med at blive opsamlet.

En anden næsten tilsvarende film blev senere udarbejdet på gågaden i Aarhus, men her var det skuespillere, som blev spurgt, hvad de forbandt med Låsby, og nu var svarene anderledes: "Låsby, det er da der, hvor de har den vildt fede vandlegeplads." Pludselig blev det tydeligt for alle, at klimatilpasningsprojektet rummede mange andre muligheder end bare at få styr på regnvandet og forhindre oversvømmelser. Derfor var der mange positive reaktioner fra borgerne til det første møde, hvor projektet blev præsenteret:

” Jeg synes, vi har en fantastisk chance for at blive promoveret af det her, det må vi dæleme ikke lade gå fra os.”

– Borger i Låsby

Ved at lave en grundig forberedelse, have fokus på kommunikationen omkring projektet og at inddrage de vigtige interessenter fra starten, fik projektet en overvældende opbakning. Involveringen betød, at alle havde mulighed for at bidrage med deres perspektiver, og denne tilgang gav de indsigter og idéer der skulle til, for at kunne udvikle et klimatilpasningsprojekt med kant. Ved det første møde blev der nedsat en følgegruppe med repræsentation af forskellige foreninger og institutioner i byen. Denne følgegruppe har sammen med bygherre deltaget aktivt gennem hele projektforsløbet.

For at skabe nye ideer blev der holdt en kreativ workshop, hvor der var fokus på at inspirere til at tænke anderledes ideer, dog med udgangspunkt i de behov, der blev identificeret i den indledende analyse.

Borgermøde 1

Scenen blev sat i et stopfyldt forsamlingshus. Præsentation af projektets formål og rammer, oplæg ved politikere, besigtigelse af et traditionelt regnvandsbassin. Borgerne indtegnede på kort, hvor de oplevede problemer med vand på overfalden. Debat om projektets muligheder i Låsby. Spørgsmål og svar fra Forsyning og Kommune.

Analyse

Interessentanalyse og gennemførsel af 36 interviews med de vigtigste interessenter. Bearbejdning af resultater og rapport med udviklingsspor for det videre arbejde.

Borgermøde 2 - kreativ workshop

Workshop med film, præsentation af analysens resultater, kortlægning af borgernes behov og kreativ idégenerering. Workshopen blev denne gang afholdt i Låsbyhallen for at kunne rumme de mange interesserede borgere. Borgerne blev på den måde inddraget bredt og også mere forpligtigende i form af en følgegruppe, der fulgte projektets udvikling tæt og havde stor indflydelse på definering og rammesætning af projektet og dets indhold. Følgegruppen gav på den måde retning til projektet og ejerskab i lokalmiljøet.

Ideudvikling / skitser

Borgernes 900 idéer blev modnet, videreudviklet, konceptualiseret, beskrevet og visualiseret i et samlet idékatalog.

Borgermøde 3

Orientering om projektets status. Idékatalog og skitser blev præsenteret og valideret af borgerne.

Arkitekterne arbejder

Arkitekter og ingeniører arbejdede med udformningen af projektet over og under jorden med udgangspunkt i idékataloget, hvor borgernes behov og perspektiver var opsamlet. Udarbejdelse af arkitektmateriale og teknisk løsning.

Involvering af fonde

Fonde blev kontaktet. Dialog om projektet med udgangspunkt i arkitektmaterialet. Bevillinger fra fire fonde til virkeliggørelse af projektet.

Borgermøde 4

Præsentation af arkitekttegninger og planen for projektet. Der blev indgået aftaler om borgernes fortsatte involvering i drift og vedligehold.

Første spadestik

Første spadestik blev i fællesskab foretaget af bestyrelsesformanden for Skanderborg Forsyningsvirksomhed og formanden for Låsby Borgerforening sammen med ca 1.000 forventningsfulde Låsby-borgere. Der var taler, hotdogs og hygge.

Indvielse

Stor indvielse og byfest. Den røde snor blev klippet og 300 balloner sendt til vejrs. Lokalavisen berettede om 1.000 deltagere og de hørte taler ved blandt andet daværende erhvervs- og vækstminister Troels Lund Poulsen.

”

Det er det jo et super godt eksempel på, at offentlige myndigheder, men også Foreningsdanmark, går sammen om både at lave nogle klimamæssigt gode løsninger, men så også, at man udnytter det til rekreative formål. Så får man altså ikke en og en til at blive to, men faktisk at blive tre. Man kan lade sig inspirere af, hvordan man har lavet samarbejdet. Der kan jo sagtens være andre forsyningsselskaber i Danmark, der kan gå med lignende tanker.”

– daværende erhvervs- og vækstminister Troels Lund Poulsen.

Resultatet af projektet er således ikke ”blot” en fantastisk bypark med mulighed for en bred vifte af aktiviteter, der styrker sundhed og menneskeligt samvær. Låsby har fået en ny identitet og et helt unikt fællesskab, som blev forstærket i processen.

Skanderborg Forsyningsvirksomhed har opsamlet erfaringerne fra Låsby-projektet og udarbejdet en drejebog til borgerinddragelse i forbindelse med klimatilpasning. Drejebogen gør det let for andre at adoptere projektets model og metode.

Involvering og udvikling

I forbindelse med projektet har Skanderborg Kommunen og Forsyningen deltaget i Realdanias ”Klimasprings projekt” med et udviklingstiltag af nyt vandrendesystem til vej og fortove. Vandrendesystemet har gjort det muligt at have vandløbsvand oppe i fortovskant på et vejstykket Byskellet. Denne løsning er videreført i Middelfarts store Klimatilpasningsprojekt. Envidan og Shulze + Grasso APs har koordineret udviklingsarbejdet og udført Byskellet i Låsby

FAKTA OM LÅSBY SØPARK

Hvor ligger Låsby?

Låsby er beliggende i Midtjylland 30 kilometer vest for Aarhus. Byen har knap 2000 indbyggere. Låsby Søpark er beliggende på en tidligere industrigrund midt i byen, tidligere kaldet Blochs grund, og er centralt placeret i forhold til skole, plejecenter og idrætshallen.

Hvad er problemet?

250 ha marker hælder alle ind mod byen og resulterer i oversvømmelser allerede ved korte skybrud. Undervejs i forløbet med borgerinddragelsen blev huse omkring Blochs Grund faktisk oversvømmet.

Hvor kommer vandet fra og hvad sker der med det?

De store mængder regnvand kommer fra byen og fra oplandet. Låsby Søpark er udformet og designet til at kunne håndtere ekstremnedbør i byen og vand fra de omkringliggende marker. Desuden er store dele af byens kloaksystem separeret, så regnvand og spildevand bliver adskilt, og regnvandet løber til Låsby Søpark i stedet for til rensningsanlægget.

Hvornår er området blevet etableret?

Transformationen fra efterladt erhvervsområde til åben og aktiv bypark startede i 2013. Låsby Søpark blev indviet i november 2016.

Hvordan har projektets interessenter været involveret?

Hele udviklingsprocessen har været drevet af et stærkt engagement fra borgerne i Låsby. Deres idéer og aktive deltagelse har været altafgørende for parkens udformning, og den fungerer i dag som et unikt, fælles aktivitetsområde med vandet som centralt omdrejningspunkt. Borgerne er stadig aktive omkring drift og vedligehold af Låsby Søpark, og de driver også selv en Facebook-side.

Udover inddragelsen af borgerne, har der været et stærkt samarbejde mellem Kommune og Forsyning. I starten af projektet blev der afholdt en workshop, hvor Kommunes forskellige afdelinger var repræsenterede sammen med et stærkt hold fra Skanderborg Forsyningsvirksomhed.

Formålet var at lave en tydelig forventningsafstemning fra starten og at udfolde processen, så alle interne havde mulighed for påvirkning.

Hvordan ser Låsby Søpark ud og hvem er målgruppen?

Hjertet i Låsby Søpark er regnvandssøen, som fremstår naturlig og organisk. Oplevelsen af parken afhænger af den aktuelle nedbørssituation, og forskellige vand-niveauer påvirker søens udseende. Omkring regnvandssøen løber en 1.300 meter lang parksti, som møder byens stinet og giver adgang fra hele byen. På tværs af parken, på broen over søen, løber Bystien, som forbinder byen øst-vest. På Bystien er der plads til fordybelse på torvets opholdstrappe eller leg og bevægelse på legepladsen og skateboblerner.

Bystien er en integreret del af rulleruten, et asfalt-belagt stiforløb rundt i den nordlige del af parken. Fra Parkstien mod vandet er placeret syv lege- og træningsskulpturer. Skulpturerne tager udgangspunkt i CrossGym og står med deres gul-brændte farve i stærk kontrast til de grønne omgivelser. Alle træningsskulpturerne er specialdesignede og henvender sig til en bred målgruppe. Låsby Søpark er en oplevelse både for dem, som går ture i parken, dem som leger, og dem, der ønsker at bruge området til funktionel træning.

Målgruppen for Låsby Søpark er netop alle borgere. Med den bynære placering og placeringen ved hallen "lyser" Låsby Søpark op som en rekreativ magnet, der tiltrækker beboere fra plejehjemmet, unge efter en fodboldtræning, børnene fra Låsby Skole, som et led i de 45 min. idræt de skal have om dagen, som et led i undervisningen i Teknik og Miljø – eller som et undervisningslokale i det fri.

Børnefamilier kommer efter aftensmaden eller i weekenden, hvor fællesskabet er nøgleordet. Her mødes man sammen i familien, og der er noget for alle. Man mødes også med andre af byens borgere og skaber fællesskab på tværs - med flere generationer.

Hvad med tilgængelighed?

I Låsby Søpark er der arbejdet med tilgængelighed i form af en wayfinding. Denne er udviklet af Labland i tæt dialog med ekstern rådgiver. Labland har også designet CrossGym redskaberne og landskabet. Gennem hele forløbet – fra ide til produkt – har der været fokus på parkens primære brugere af børn, unge og voksne og den særlige gruppe af brugere med synshandicap, herunder svagtseende, blinde og en voksende gruppe af senblinde. Det gælder særligt wayfinding, stisystemet og de gulorange skulpturelle CrossGym elementer.

Hvorfor hedder klimatilpasningsprojektet Låsby Søpark?

Navnet "Låsby Søpark" er bestemt af borgerne ved en stor navnekonkurrence.

Hvem har udgjort arbejdsgruppen bag projektet?

Projektet er blevet til i samarbejde mellem Skanderborg Kommune og Skanderborg Forsyningsvirksomhed. Rådgivere på opgaven har været PrimusMotor ift. borgerinddragelsen, Labland Architects ift. den landskabelige bearbejdning, rådgivende ingeniør Viggo Madsen og Envidan i forhold til de tekniske løsninger.

Hvem er ansvarlig for driften af Låsby Søpark?

Skanderborg Kommune er ansvarlig drift og vedligehold af Låsby Søpark i samarbejde med borgerne i Låsby. Låsby Borgerforening har underskrevet drift- og vedligeholdelsesaftale, der sikrer langsigtede løsninger.

Hvem har finansieret Låsby Søpark?

Låsby Søpark er blevet finansieret af Skanderborg Kommune og Skanderborg Forsyningsvirksomhed. Flere fonde har støttet projektet herunder Lokale og Anlægsfonden, Realdania, Friluftsrådet og Vanførefonden.

Hvad har Låsby Søpark projektet kostet?

Låsby-projektet blev udviklet som et pilotprojekt, og ansøgt ved Forsyningssekretariatet i 2014. Her var den traditionelle økonomi prissat til ca. 23 mio. kr., mens Låsby Søpark endte med en sammenlignelig økonomi på 6,2 mio. kr. Der har således været en besparelse på ca. 17 mio. kr. eller 72 % i forhold til prisen for en traditionel og sammenlignelig løsning hvor vandet bliver ledt bort i rør under jorden.

Miljø og servicemål kostede 2,2 mio. kr. og kommunale følgeudgifter løb op i 5 mio. kr. Projektet er blevet støttet af fonde med 6,2 mio. kr. og de er gået til bl.a. CrossGym og borgerinddragelsen.

MERE MATERIALE

Film og TV

Film om indvielsen af Låsby Søpark:

www.youtube.com/watch?v=aAphW_xUn6Q

TV indslag om Låsby Søpark:

www.tv2ostjylland.dk/artikel/saa-er-det-slut-med-oversvoemmelser-i-laasby

Film, der blev brugt ved projektets start:

www.youtube.com/watch?v=IJ401-b_HCs

Printmateriale til udlevering i Skanderborg Forsyningsvirksomhed:

- **Folder over projektet med Låsby Søpark**
- **Drejebog til borgerinvolvering i klimatilpasningsprojekter**

skanderborg
forsyningsvirksomhed a/s

